

הגיבור מהדרום

בערב שנת השמיטה, אחרי שנתיים של הפסדי עתק בשל הקורונה ומזג אוויר קיצוני, החליט החקלאי שרון כהן לעשות את הבלתי יאומן, להשבית את שדהו ולעלות ללמוד בירושלים. מה דחף אותו לכך, ואיך כל זה מתקשר לפיגוע הנורא שהוא הוזעק אליו לפני 19 שנים מביתו שבגוש קטיף? גבורה של חקלאי

מאת: יוסף טולידנו

בעולם הזה ולפעול".

באותם ימים שרון עוד לא שיער להיכן יגיע תפקידו בעולם. הוא לא ידע שהוא יהפוך כבוא היום לחקלאי, ואף לא העלה בדעתו שיבוא יום בו יזכה לקדש שם שמיים לפני אנשים רבים.

ההחלטה של חיי

פחות משנתיים לאחר אותו פיגוע נורא, התרחש הפיגוע הקשה מגוש קטיף. בשונה מתושבים אחרים, שרון אפילו לא הספיק להיפירד מהחולות, מהנופים ומהיישובים שכל כך אהב. כנהג אמבולנס הוא מילא כל העת את תפקידו, מה שלא אפשר לו אפילו להיפירד כראוי.

לאחר הגירוש הוא פנה לרבו בירושלים כדי לשאול להיכן פניו מועדות, וקיבל את התשובה: "המשימה שלכם היא ליישב את חלוצה - האזור הגדול ביותר בנגב שאינו מיושב". "אני זוכר שנפגשנו באותם ימים עם ראש הממשלה אריק שרון שדווקא שמח מאוד ברעיון", מציין שרון, "ראש הממשלה אמר לנו: 'זה דבר פנטסטי, כי ממשלות ישראל ניסו תמיד ליישב את האזור הזה ללא הצלחה'. לאחר שנתינו אישורי ממשלה עשינו מבחינתנו הכל כדי ליישב את ארמות חלוצה, אבל בפועל חלפו בערך חמש שנים עד שהוקם היישוב 'בני נצרים' על אדמת חלוצה ועברנו סוף-סוף להתגורר במקום. בתחילה כלל היישוב 55 משפחות, אך עם השנים הוא הלך וגדל, וכיום מתגוררות בו כ-150 משפחות. מתוכן 24 עוסקות בחקלאות, והשאר הם אנשי חינוך או עובדים בהייטק ובעוד מקצועות חופשיים".

שרון הוא מהחקלאים הגדולים של בני נצרים, ושנת השמיטה שבימים אלו מגיעה לסיומה, היא השמיטה השלישית שהוא חווה כחקלאי. "אמנם זו השמיטה השלישית, אך למעשה היא הכי משמעותית בחיי", הוא מציין, "כי בשמיטה הראשונה והשנייה קיבלנו אישור מהרב שלא להשבית באופן מלא, כי חששנו מכך שאם נשבות לא נוכל לקום מחדש, אך בשנה הזו זכיתי להשבית

את השדות באופן מוחלט".

כשהוא אומר את הדברים ניכרת ההתרגשות בקולו, והוא גם מסביר מדוע: "לשלושת שותפיי ולי לא היה קל בכלל לקבל את ההחלטה, שכן דווקא בערב ימים פרויקט ענק של גידול ירקות ננסיים עבור הונת התלמידים מטעם משרד החינוך. לצורך זה לוונו סכום של למעלה ממיליון שקלים ושתלנו מאה דונם ירקות. אלא שאז פרצה הקורונה והלימודים בבתי הספר פסקו. ממילא לא נזקקו לירקות שלנו. מצאנו את עצמנו עם חובות עתק וכמויות עצומות של סחורה שהלכה לבדון. לא יכולנו למכור את הירקות לשוק המקומי, כיוון שהם ייעודיים דווקא לנישה מסוימת. זו הייתה שנה של הפסדים אדירים".

"לאחר כמה חודשים כששבו התלמידים ללמוד, קיוונו שיהיה טוב יותר, אז לקחנו הלוואות מהבנקים והחלטנו לנסות לשחזר את ה-60 דונם. האמת היא שבליבי ידעתי שמדובר בשנה השישית, הקודמת לשמיטה והאמנתי שבוודאי נצליח, שהרי הקב"ה הבטיח 'וציווית את ברכתי'. רק אחר כך הבנתי שאם הדברים היו כל כך פשוטים ומשתלמים, אז כל אחד היה הופך להיות חקלאי. כשלמדתי את הנושא גם בראיתי שיש דעות שאומרות ש'ציווית את ברכתי' בכלל לא נאמר על דורנו. על כל פנים, השנה השישית הייתה השנה הגרועה ביותר שחוויתי אי פעם. שררו אז חמסנים גדולים מאוד, כמעט 43 מעלות. חלק מהגידולים כלל לא צמחו, וגם אלו שצמחו היו באיכות ירודה מאוד. ההפסד הזה התווסף להלוואות ולחובות שעוד נותרו מהקורונה, וזה הגדיל מאוד את הבור שלתוכו שקענו. דווקא אז הגיעה השמיטה, ומצאתי את עצמי כשאני יושב עם שותפיי ואנו מנסים לדון אם להשבית באופן מוחלט או לנסות למצוא היתרים".

ההחלטה הייתה קשה מאוד. "זה היה הניסיון של החיים שלי", הוא אומר בכנות, "מצד אחד הרגשתי שאם אקח על עצמי חובות נוספים ככזו תקופה, זה עלול למוטט את כל העסק שלי, ומדובר כאן בעסק חדש יחסית שקמנו בעשר אצבעותינו. אפילו לא

הספקנו ליהנות מהרווחים שלו, שכן כל שקל שהרווחנו הושקע בפיתוח נוסף. אך מצד שני אני אדם מאמין וידע שהקב"ה הוא לבדו זה שנותן לי חיים, וזו ומפרנס אותי".

שרון מציין כי אחרי פגישה ארוכה הוא קם ואמר לשותפיו דבר אחד: "תעשו מה שתרצו, אבל אני לא מתכוון לעבוד השנה, וגם אחרי שאשבית את השדות, לא אחפש עבודה חילונית, אלא אצא את הזמן אך ורק ללימוד תורה". הוא מבקש להדגיש: "זה לא שאני אדם חסר אחריות או בלתי ריאלי, אבל באמת האמנתי שאני עושה את הדבר הנכון. התכנית שאותה גם הסברתי לאשתי הייתה כזו: במשך חצי השנה הראשונה אעסוק אך ורק בלימוד, ואם לאחר מכן אראה שהנוק גדול ואני לא יכול להמשיך לראש זאת לעצמי, אמצא עבודה אחרת שאינה קשורה לחקלאות ואפרנס כך את המשפחה".

ואיך אשתך קיבלה את ההחלטה?

"אשתי היא אשת חיל אמיתית, ואפשר לומר שההחלטות שלה הייתה כפולה. כי במשך חצי השנה הראשונה למדתי כל היום ביישוב, ואילו בחצי השנה השנייה יצאתי בכל יום ראשון בבוקר ללמוד בירושלים וחזרתי רק לקראת סוף השבוע. היא נאלצה להתמודד בינתיים עם גידול תשעת ילדינו, למשל וויתרו על הנופש השנתי שלנו בצמיר, וצמצמו מאוד כנינות לקראת הלימודים, ואפילו בצרכי יום-יום ניסינו לחסוך. היו גם מקרים בהם כרטיס האשראי לא עבר ואלו היו רגעים קשים מאוד. אבל היא עברה את הכל בהשלמה גדולה ועם חיבור גדול לזכות ולמצווה. אמרתי לה לה זמן שאמנם אני חקלאי, אבל המצווה הזו כולה שלה".

מקדש שם שמיים

הימים שבהם ישב שרון והקדיש את כל שעותיו לתורה, החזירו אותו בכת אחת לתקופת בחורות, כאשר היה בחור צעיר והתגורר בשדרות. "באותם ימים, ככחור בן 18, הקמתי את ישיבת ההסדר שדרות",

שרון נחמן מתיישב בני נצרים עם יו"ר קק השביעת הלבן בן ציון קולקר

"כעת אני מתחיל להרגיש את המופתים בזכות השמיטה, והם מרגשים אותי בכל פעם מחדש", הוא אומר.

"המופת" הראשון הגיע בשבוע שעבר, כאשר ניגש אליו יהודי חרדי מירושלים והציע למכור לו ג'יפ במחיר מצחיק, ואף הסביר שהוא עושה זאת כיוון שהוא רוצה להיות שותף בשמירת השמיטה. "כשבדקתי את הג'יפ נדהמתי", הוא מספר, "מדובר בג'יפ כמעט זהה לזה שהיה לי עד לשמיטה, רק משוכלל בהרבה. את הג'יפ שלי מכרתי בתחילת השנה כיוון שלא הייתה לי אפשרות להמשיך להחזיק בו, והנה כעת יש לי הודמנות לרכוש ג'יפ טוב בהרבה. גם את המחיר הנמוך שהיהודי ביקש עבור הג'יפ הוא אפשר לי לפרוע ב-27 תשלומים. זה בלתי נתפס. בפרט שבדיוק ג'יפ זה הדבר שכל כך נדרש לי כעת, כשאני מתחיל עם כל העבודה של הקמת החממות וחיוב להתנייד בטשט.

"מופת" נוסף היה כשמצאנו חברה שמספקת לנו ציוד חקלאי ומאפשרת לנו לשלם עבורו בשוטף + 180 יום. במשך כל עשרים שנות חקלאותי לא נתקלתי בכזה דבר. המקסימום שאפשר לי לשלם היה שוטף + 100 יום, וכאן נאמר לי שאם לא אצליח ב-180 אז ימשיכו ויאריכו לי. אז מה זה אם לא מופת?

"כמובן ששום דבר לא קל", הוא חוזר ואומר, "אני עדיין מנסה לספוג את ההפסדים ולהחזיר חובות והלוואות, כי נכנסתי לתוך השמיטה ממזב של בעל חוב. אני יודע שמשפחתי וילדיי תלויים בי, וזה לא פשוט השנה החרתי לעצמי את המראות הקשים שחוויתי בהם בגוש קטיף, את האנשים הקדושים שכבר לא אתנו, ופתאום הבנתי את הזכות העצומה שהקב"ה נתן לנו - להיות כאן בעולם ולפעול כשותפים שירים שלו, כדי לעשות לו נחת רוח ולקדש שם שמיים. וזהו מטרתו".

מהצינורות התמלאו בחול, יש שנכנסו לתוכם ג'וקים שונים, ומצפה לנו עבודת שטח רבה לפני שנתחיל לשתול".

לדבריו, הדבר שהכי מרגש אותו בימים אלו הן השיחות שהוא עושה עם אגרונומים ואנשי חקלאות, כדי להתייעץ לגבי הקמת העסק מחדש. "כל המדריכים שלי הם אנשים אוטונומיים לגמרי, רבים מהם אנשי קיבוצים, והם המומים כשהם מבינים שלא עבדתי השנה. הם לא גומרים להביע את תדהמתם, וגם מתעניינים כל הזמן בהחלטות שהובילו אותי לכך. אני מרגיש שזוהי הודמנות מדהימה לקדש שם שמיים. איפה עוד יכולתי למצוא הודמנות כזו? אחת האגרונומיות אפילו אמרה לי: 'תדע שאם יום אחד אדליק נרות - זה יהיה בזכותך', והיו גם שטיפור לי את מה שידעתי - שינשם מחקרים שמוכיחים שדווקא שמיטת הארץ אחת לשבע שנים, עוזרת לאדמה להנפיק תוצרת איכותית ומשובחת יותר. באופן אישי אני מרגיש שיש כאן אמירה גם לדורות הבאים. כי מספיק שבשמיטה הבאה יהיה עוד חקלאי אחד נוסף שישבות בגלל ששמע את הסיפור שלי - וכבר היה שווה הכל".

שרון משתתק לרגע, ואז מוסיף בגילוי לב: "הדבר היחיד שקשה לי בכל הסיפור הזה, הוא העובדה שאני נאלץ להיעזר בכספים של הציבור והופך כביכול לנתמך. אני אדם שכל החיים רק נתן כסף, מעולם לא קיבל, קשה לי מאוד להודק לאחריים. אבל במצבים כאלו אני מוכיר לעצמי שמצוות השמיטה אינה מצווה פרטית שלי, היא מצווה שכל אחד מעם ישראל נצטוו עליה, והאנשים שתורמים לקרן השביעית שמסייעת לנו, אינם מתכוונים את לי באופן אישי צדקה, אלא הם רוצים לזכות במצווה. אני חושב שכל החיים הם ניסיון גדול של קרבת השם, וברוך השם שזכיתי לעמוד בניסיון הזה בגבורה".

לראות מופתים

לסיום מציין שרון שבימים האחרונים, יחד עם ההכנות לקראת שנת תשפ"ג, הוא מקבל שוב ושוב 'נשיקות קטנות' משמיים.

הנפש שלך, והיה גם רב גדול שציינו: 'אתה מעורר אותי לתשובה מידי יום'. הרגשתי שהסיפור שלי נוגע גם באנשים הקרים ביותר שביקשו 'למשש' את החקלאי שעלה מהדרום, לנסות לשאול ולהבין מה עובר עליו בכוז שנה. ואגב, מסתבר שיש בנושא אפס מודעות, כי אנשים לא באמת מבינים מהי חקלאות ומה נדרש מהחקלאים בשנת השמיטה. אני בטוח שאם הם היו מבינים אפילו חלק מההקרה הגדולה - הם היו תומכים בהם הרבה יותר, לא רק בהערכה מילולית, אלא גם כספית".

האם כעת, בסיומה של שנה, אתה מרגיש שעשית את הצעד הנכון?

"מבחינה כלכלית וריאלית לגמרי לא. נכון לרגעים אלו אנו מצויים בהפסדים גדולים, בפרט שראינו לאורך כל השנה איך שהחקלאים ביישוב שלנו הרוויחו הרבה יותר מאשר בכל שנה אחרת. כי מכיוון שהציבור המחמיר רצה סחורה תוצרת חו"ל, היה ביקוש גדול לירקות שגודלו על הגבול, ונחתמו אצלנו חושים רבים. אודה ולא אבוש - היה לי קשה לראות את הרווחים ולהרגיש שוויון עליהם מיומתי. יחד עם זאת אני באמת שלם לגמרי עם ההחלטה שקיבלתי. אני לא מבין חשבונות שמיים ולא יודע מה מצפה לי ואיך בכלל אני עומד להתאושש מהשנה שחלפה, אבל ברור לי שזה מה שאלוקים רוצה ממני, ואם זהו רצונו, אז אני עושה את זה, גם אם קשה. מבחינה רוחנית יש לגמרי רווח נקי - השמיטה נתנה לנו מנוחת הנפש והגוף, בלימוד התורה גידל אותנו בכמה קומות ונסך בנו אמונה וכוחות חדשים".

מבחינה טכנית מספר שרון שבמשך השנה כולה הם קיבלו תמיכה מקרן השביעית, ובימים האחרונים התקבלה תמיכה כספית נוספת שמסייעת להם להקים מחדש את החממות ולהכין אותן לקראת שנת תשפ"ג. "אנו כמובן עדיין לא שותלים, אלא רק מכינים את השטח", הוא מסביר, "זו תחושה מאוד מזורזת לחזור לעבוד, כי מדובר באדמות שלא עובדו במשך שנה שלמה ובתשתיות שלא נגעו בהן לאורך כל השמיטה, חלק

הוא נזכר, "הייתי לומד בה במשך כל שעות היום, ובזמנים של בין הסדרים משמש כאיש תחזוקה ודואג לפיתוח המקום. כששבת בשנה האחרונה לעסוק בתורה הרגשתי שזו הדרך האמתית ביותר לתחזק את העולם. פתאום הבנתי את גודל החשיבות של הלימוד, כי נכון אמנם שעם ישראל נועד לעסוק בחקלאות והוא גם מצווה לעבד את אדמת הארץ, אבל בסופו של דבר לימוד התורה הוא זה שמגן ומציל את כל העולם". כשהוא מספר על שעות הלימוד הרבות שצבר קולו נשנק לרגע. "הייתי קם מידי יום לפנות בוקר, מתפלל ותיקין ומתחיל מיד סדר יום של כמה חברותות בישיבת הר המור, לאחר מכן המשכתי ללמוד בשעות הצהריים עם חברותא במאה שערים, ואז חזרתי לר המור והמשכתי ללמוד עד עשר וחצי בלילה. השדלתני לנצל כל רגע ואלו היו שעות נפלאות, אבל כששאלו אותי איך אני מרגיש השבתי תמיד בכנות: 'עין בוכה ועין צוחקת', כי נכון שהנפש הייתה מאושרת מהלימוד, אך יחד עם זאת הכביד עליי עול כבד מאוד של התחייבויות אישיות גדולות, שבאמת לא ידעתי איך אוכל לפרוע".

בינתיים שרון שם לב לכך שמעבר לסיפוק האישי שלו, הוא גם זוכה לקדש לא מעט שם שמיים. "זה התחיל עוד בתקופה בה למדתי ביישוב", הוא מסביר, "אנשים שמכירים אותי כבר שנים כאדם שיוצא לעבודה בחמש בבוקר וחוזר באמצע הלילה, וככה שמנהל רמה עשרות פועלים תאילנדים, בתאום נדהמו כשראו אותי עולה על האופניים עם הסנדלים ורכוב אל הכולל - יום אחרי יום. היו שעצרו אותי ברחוב מרוב שלא האמינו. האמת היא שכל מי שמשמע ביישוב על ההחלטה שלי פקח עיניים, היו כאלו שהתפלאו ואפילו דאגו לי, אבל כולם הביעו הערכה גדולה מאוד. הרגשתי שההחלטה שלי עושה רעש גדול בשמיים.

"בהמשך, כשעליתי לירושלים, פגשתי אנשים מכל סוגי האוכלוסיה, ובכל יום כשהגעתי ללמוד עם החברותא שלי במאה שערים, ניגשו אליי עוברים ושבים, חלקם נטורי קרתא, חלקם נמנים על חסידויות שונות, הם היו לוחצים לי את היד ואמרו לי